

1 Astroloji ile ilgili bir program yaptık, geçen sene. *Doğum haritasından* kişinin karakterini anlatırken, falanca gezegen 1. evde, filanca burçla feşmekan burç kesişmiş... diye bilgileri girip, 20-30 sayfalık bir *kişilik analizi* alıyorsunuz.

Astroloji'ye o sebeple biraz aşinalığım var. Çok aç kalırsam, programı ve Internet'te mebzul bulunan doğum haritası sistemlerini kullanıp, *astrolog* olabilirim. Sakallarım da bana bir *büyücü* havası vermeye başlamışken, bence en azından ev kirasını ödeyecek kadar bir gelirim olur.

Peki, astroloji doğru mu, bence?

Hayır, bence doğru değil. Astrolojiye *inandığını* söyleyenler, bunun *kişilik analizi* tarafını beğeniyorlar: *Günlük fal* çünkü biraz tuhaf, gazetede yazan *Yengeç burçlarını bugün aşk hayatlarında önemli gelişmeler yaşayacak* lafına inanmak için zihinsel engelli değilse de, ona yakın olmak lazım. Çoğu insan bunları kendilerinin yer aldığı bir hikaye/kurgu gibi okuyor zaten. İnsan beyninin hikayeci tarafını gıdıklıyor.

Ancak günlük falla, *kişilik analizi* arasında önemli bir teknik fark yok. Gazetede yazan değil de, *astrologlara* danıştığımızda, *bugün neler olacak?* diye soran biri, *doğduğum zamanki gezegen ve burç konumları ile bugünkü gezegen ve burç konumları ne gibi ilişkiler geliştirmiş?* diye sormakta. Eğer o günün neler getireceğini bilmenin *imkansız* olduğunu düşünüyorsanız, kişinin *karakterini* bilmek de *imkansız* olmalıdır, çünkü bunlar temelde aynı yöntemle açıklanıyor.

Tabii (benimki gibi) akıllı astrologlar, *biz gelecek hakkında kesin şeyler söyleyemeyiz* derler, *bu sadece insanlara kendilerini tanımaları ve önlem almaları için bir sunulmuş bir yorumdur* falan. Bu *söylediklerin çıkmadı* gibi *cahilce* bir eleştiri getiren olursa diye düşünülmüş bir *eleştiri tahliye vanası*, orada bulunuyor ki, benim gibiler *saçma* dediğinde, *biz falcı değiliz, zaten gelecek hakkında bir şey söylemiyoruz* diyebilsinler.

Buna rağmen benimkine bir iki kere *somut tahmin* yaptırdım ve (benim *cahilce tahmin ettiğim* gibi) *çıkmadı*. *Falanca tarihten sonra yurtdışına çıkacaksınız* dedi kadıncağz, hala memleketteyim, *filanca tarihte dava bitecek, çocuklar da sana verilecek* dedi, görünüşe daha uzun yıllar bu davalarla yaşamaya alışacağım ve anneleri üstlerinde sigara söndürmediği sürece çocukların *bende kalması* mümkün değil (ve zaten istemiyorum.)

Astrolojiye ve sair falcılık/kehanet sistemlerine inanmıyor olmamın sebebi de, naçizane, basit. Gelecek hakkında ufak veya büyük bir olayı bilmek için tüm olay örgüsünü, sebepleriyle taklit edebilecek, bunlara uygun bir sistematik olması lazım. *Kainatı simüle ediyorum* diyebilecek. Batı astrolojisi, nisbeten karmaşık ve yoğrulabilir bir sistem olmakla beraber, *kainatı simüle edecek* kadar değil. Kainatı ancak kainat simüle edebilir.

2 Soru tabii ki şu: *Bilen nasıl biliyor o zaman?*

Bunun birinci sebebi, *cold reading* dedikleri, insanların beklentilerine cevap verecek bir metni oluşturma kolaylığı. Ben buraya *Şamdan burcu* için bir şey yazsam, her insanda bulabilecek özelliklerden 1000 kelimelik bir yazı üretsem, okuyanların önemli bir kısmı bunun kendilerinden bahsettiğini düşünecektir. Çünkü insan bir şey okurken, kendine uyan kısımlara dikkat eder ama uymayan kısımları atlar.

Yengeç burcu ile ilgili yazılanlarda da, kritik kafamla okursam bana uymayan hayli özellik bulurum, diğer burçlarda da bana uyanları bulabilirim ama kimse başkasının burcunda kendine uyan özellikleri aramaz.

İkinci sebep ise, bu gibi *kehanet araçlarının* gerçekte *imtihan* vasfında olmasıdır.

3

1. notta söylediğim *hiçbir sistematik gelecekte haber vermeye yaramaz* hükmünü, bütün falcılık sistemlerini elden geçirip, bütün *gizli ilimleri* öğrenip, hepsini deneyerek ulaşmadım. Bu *a priori* bir hükümdür.

Falanca konuda astrologa sordum ve bildi gibi bir cevap bu sebeple, bu hükmü değiştirmeye yetmez.

4 Bir astrolog, nasıl biri olduğumu tam olarak bildiğinde bundan ne anlamam gerekir?

Buradaki seçenekler şunlar:

Kullandığı sistemin/bilginin *herkes için*, her zaman geçerli şekilde, *kim olduklarını* gösterdiğini kabul etmemiz gerekir. Bu durumda bu astrolog, insanlar hakkında *tanrı kadar* bilgili olmalıdır. Onların sadece doğum saatlerini bilerek, hayatlarını bilebilmelidir.

Veyahut bu *olay* bizim için, Allah'ın bir *imtihanı* olmalıdır.

Böyle bir olaya *teist olmayan* üçüncü bir çözüm nasıl bulunabilir, bilmiyorum: Çünkü bir insan gelip bana, hakkımda hiçbir şey bilmediği halde, *doğum tarihini söyle* deyip, *senin baban şu tarihte ölmüştür* diyebilirse, bunun *bilimsel* açıklaması, bu insanın bu bilgiyi başka bir şekilde elde etmiş olmasıdır. Ancak başka bir şekilde elde etmesi imkansızsa, bu durumun *tanrısız izahını* yapmak nasıl mümkün olabilir?

O sebeple iki seçenek üzerinde duracağım: Birinin elinde gerçekte benim doğum tarihimden, babamın hangi tarihte öleceğini veya benim karakterimin nasıl olacağını çıkarabildiği bir *sistem* olmalı. Ancak bu sistem, eğer bu bilgiyi verebiliyorsa, bunun sebebi ve sonucu olan bilgileri de verebilir, bu da büyük ölçüde tüm hayatımı ve benimle beraber etrafımdaki insanların hayatının bilgisini üretebilir demektir.

Diğer seçenekse, bu insanın (astrolog, falcı, kahin) elindeki aracın, hakkımda sadece kısmi bir bilgi üretebilmesidir. Doğum tarihimden babamın hangi tarihte öleceğini bilmekte, ancak benim hangi

tarihte öleceğimi bilmemektedir. Karakterimin bazı kısımlarını genel olarak bilmekte, ancak hangi mesleği icra edeceğimi bilmemektedir.

Bu ikinci seçenekte, tavrım bu insana inanmak yerine, bu sahip olduğu bilginin ya (çoğu durumda olduğu gibi) manasız olduğunu veya Allah'ın imtihanı olarak önüme çıktığını kabul etmektir.

5 Kısmi kehanetin (yani zaman zaman burada da andığım bazı denk düşmelerin ve sair şekillerde falcılıkla elde edilmiş yarım yamalak bilginin) insanlar için iki anlamı vardır:

Bilginin sadece *bilimsel* olarak elde edilmediğini, içinde yaşadığımız *hikayenin* sadece gördüğümüz, yaşadığımız, günlük hayattan ibaret olmadığını söyler. Ben bu manada paylaşıyorum ve anladığım da zaten bundan fazlası olmuyor. Rastgele olması gereken olaylar rastgele gelişmediğinde, hayatımın rastgele olmadığını anlıyorum.

İkinci tarafı ise *akıl çeldirici* olmasıdır. Bir şekilde astrolojiyle (falcılık, kehanet, cifr vs. ile) muhatap olmuş biri, eğer bundan kısmi olarak *doğru bilgi* edinebildiğini görürse, devamını da getirmek ister. Kumar salonuna gidip, ilk oynadığın oyundan yatırdığın paranın yüz katını almak gibidir. *Şansının, yeteneğinin iyi olduğunu* düşünürsün ve bu oyunu oynamaya devam etmek istersin, bu sayede *zengin* olacağına inanırsın ve *tüm bilgiyi* elde etmek için çabalarsın.

Bu çabalama *bedava* değildir, zaman ister, emek ister, *gizli ilimler* de *açık ilimler* kadar gayret ister. Bunun yanında *gerçeklik algısının değişmesi* gibi de bedeller vardır, kainatın temelinde sermayesi mevcut olabilecek sair güçlerle *pazarlığa* girmen gerekebilir, kumar salonlarının borç para vermesi gibi, *borç bilgi* verirler, sana *geleceği* göstermek için senden bugününü isterler.

Bunların bir çoğunun işe yarar olduğunu sanmam. Kumar oynayarak kimse zengin olmaz, bir defalık olsa da zengin kalmaz, kumarla gelen para, kumara dönmek ister, kehanetle gelen bilgi de, bir süre sonra dünyevi bilgi kadar belirsizleşir. Sistematiği tam olarak takip etmek imkansızlaşır, yıldızlar gökte akarken senin onları yerde tam olarak işaretleyip, yönünü bulman, gerçek dünyada, akıl ve beş duyunun getirdiği imkanlarla yolunu bulmaktan zor hale gelir. Bulduğunun doğru olduğunu ölçecek kadar bile *akıl sağlığı* kalmaz. Sonunda gerçekten ayrı bir dünyada, o dünyanın *sade insanların* aşına olmadıkları ve önemsiz buldukları *bilgileri* sayıklayarak geçirirsin.

6 Kehanet/astroloji/falcılık tarzı bilgiyi o sebeple *a priori* olarak reddetmek ve tekrar edilebilir, beş duyuyla gözlenebilir *bilimsel bilgiyi* en geçerli bilgi görmek, bunun sınırları olduğunu, hikayenin tamamı olmadığını bildiğimiz halde, insanların üzerinde uzlaşacağı bir bilgi dili, bir *Lingua Franca* gibi diğer bilgi türlerinin üstünde tutmak elzemdir.

Zaman zaman yaşadığım, bazı zamanlar burada da bahsettiğim türden, kainatın bilimle anlaşılacak tarzda bir hikayeden fazlası olduğuna inanıyorum, bununla beraber bu çeşit olayların, birinin gelecek hakkında *doğru* bilgi vermesinin, sokakta ilk defa tanıştığım birinin, ertesi gün başıma gelecek bir

şey hakkında konuşmasını ve sair olayların, kumar gibi, (erkekler için) kadın gibi *akıl çeldirici* olaylar olduğunu da kabul ediyorum. Bu durumda bu çeşit bilgilere temelden, *bedihi* olarak karşı çıkmak en iyisi görünüyor.

İnsanın *kültür* babından, diyelim eski medeniyetlerin taptıkları tanrılar veya onların kozmolojilerini öğrenir gibi, astrolojidir, falcılıktır, sair numerolojidir, *rutin dışı bilgi edinme yollarını* öğrenmesi mümkün, insan zihninin kendine sorular üretmesi için kullandığı araçlardan biri de olabilir ancak bunlar yanlışlanabilir, ölçülebilir, denenebilir, tekrar edilebilir, doğrulanabilir bilginin ikamesi değil.

7 Naçizane Simülasyon Hipotezine, (sadece beyinlerin veya algıların değil) tüm kainatın bir şeylerin simülasyonu olduğuna inanan biriyim. Bunun *müslümanlıkla* daha kolay uyuşması bir yana, bilim ve *saçmalık* karşı karşıya geldiğinde, daha doğru bir yol sunduğu kanaatindeyim ayrıca.

Falanca kahin, diyelim, hayatı boyunca imkansız görünen 100 kehanette doğru *bilmiş*. Normal, pozivist, makul dünya görüşünde, bana bunu söyleyen birine *hayır, doğru olamaz* demekten başka yolum yok. Düz inkar. *Mümkün değil, kesin bir bit yeniği vardır*.

Benim biraz daha *tumturaklı* dünya görüşümde ise, 100 kehaneti bilmesinin neticede *Simülasyonun Tanrısı* tarafından, bize, ben fani kuluna sunulmuş bir *imtihan* olduğunu düşünüp, *olabilir ama bu bir şeyi değiştirmez* demek daha uygun geliyor. *Falancaya piyango çıkmış* denildiğinde, piyango bileti almak ne kadar makul ise, bu çeşit laflardan sonra *gerçek bilginin* ne olduğuna dair fikrimi değiştirmek de o kadar makuldür.

8 Geleceğin insanlar tarafından uydurulmuş bir sistematik yoluyla *bilinemez* olması, geleceğin *bilinmesi imkansız* olduğu anlamına gelmez. Simülasyon fikri beni *gelecekten gelen bilgi* konusunda da korur.

Gelecek bir gün gelecektir. Bunun *bilinmez* olmasının sebebi, insan standartlarıyla bilinmez olmasıdır, mutlak olarak bilinmez olması değil. Gelecek yaşandığında bilinir. İmkansız olan yaşanmadan bilinmesidir.

Bu sebeple *kader* konusunda, Cebriyye'ye giderek daha çok itibar ediyorum. Diğer inançlar gözümde giderek daha az tutarlı hale geliyor. İnsanların önüne çıkan tüm durumların, kendi fikirleri ve düşünceleri de dahil, Allah'ın *elinde* olması, insanların *belli ölçüde* irade sahibi olup, *diğer ölçüde* Allah'ın takdirinde olmasından daha makul geliyor. Ehl-i Sünnet bu ikinci fikri, *cennet ve cehennemi* açıklamak ve Allah'ın kullarına zulmetmediğini izah için öne sürüyor, bu doğru, bununla beraber insanın yaşadığı kainatın insanın düşünce, söz ve fiillerine göre yeniden yaratılması gibi bir *imkan* varken, ne kadarının *benim* elimde, ne kadarının *Allah'ın elinde* olduğunu bilmek zor.

Böyle bir sınıflandırma yerine, *ben hariç* her şeyin Allah'ın elinde olduğunu ve tüm kainatın onun *beni* imtihan aracı olduğunu kabul eden solipsist bir Cebriyye daha *çekilebilir* görünüyor. Daha çekilebilir, çünkü tüm olaylar, onların sonuçları ve sebepleri, *bir ben* ve *ötekinden* ibaret. *Ben* olmayan her şey *Allah'ın takdiri*.

Ancak *ben* olan da, neticede o takdirin elinde şekilleniyor. Üç gün su bulamazsam, böyle oturup yazı yazamaz ve *bilginin yöntemleri* konusunda düşünmeye devam edemem. Birkaç saat açlık bile bendeki tüm siyasi duruşu değiştirebiliyor, karnım tokken liberal olabilen ben, birkaç saat açlık sonrasında sosyaliste dönüşebiliyorum. Bu durumda insanın hürriyetinden, iradesinden ne kadar bahsedilebilir?

Bu nedenle *geleceğin asla bilinemez* olduğu gibi bir düşünce makul bir pozisyon değil. İnsanların ve *benin* fiilleri de dahil, kainatın tamamen bilinebilir olduğunu kabul edebilir.

9 Bu da *gelecek asla bilinemez* pozisyonundan farklı bir yere alıyor: Gelecek Allah'ın kuluna (kullarına) izin verdiği ölçüde bilinebilir, bazı araçlar bazı durumlarda çalışabilir, ancak bunların ne zaman, ne kadar çalışacağı ve çalışmayacağı da *Allah'ın elindedir*. Gelecekte haber verip vermediğini bilemeyeceğiniz, zaman zaman böyle bir ihtimali olan bir *aracı* kullanmak yerine, hiç yokmuş gibi yapmak da daha makul bir stratejidir.